

Europees geld rondpompen. Hoe Den Haag via Brussel meer dan een half miljard overmaakt naar gemeenten als ‘woningbouwimpuls’

Posted on 10 juni 2025 by Menno Tamminga

Wat hebben een varkenshouder in Moergestel, onderzoeksinstituut NWO, de Vereniging Natuurmonumenten, het ministerie van Defensie en het staatsbedrijf ProRail gemeen?

Ze krijgen allemaal miljoenen euro uit de zogeheten Herstel- en Veerkrachtfaciliteit. Dat is de pot met zo'n 800 miljard euro die de landen van de Europese Unie in februari 2021 hebben opgezet als reactie op de economische schade van de coronapandemie.

Nederland was niet enthousiast toen het fonds gelanceerd werd. Nu het er eenmaal is, kan Nederland aanspraak maken op 5,4 miljard euro.

Nederland achterop

Maar daar moet je wel wat voor doen. Landen moeten hun economie hervormen. Juist het opnemen van deze voorwaarden was een dringend Nederlands verlangen. Anders zouden landen het geld wel eens kunnen spenderen zonder structurele verbeteringen op thema's als digitalisering en verduurzaming van hun economie.

Nu staat Nederland er zelf gekleurd op. Want om verschillende redenen (trage start, politieke verlamming) loopt Nederland achter. De val van het kabinet-Schoof zorgt opnieuw voor vertraging. Het Europese geld wordt in tranches uitbetaald. Nederland heeft inmiddels twee verzoeken aan Brussel gedaan, blijkt uit een recent rapport van de Europese Rekenkamer. Italië veertien.

Een van de randvoorwaarden bij de oprichting van het fonds was: transparantie. Dus publiceert het Nederlandse ministerie van Financiën van tijd tot tijd een overzicht van de top-100 ontvangers. Wie staan bovenaan in de nieuwe update, per 1 december 2024?

Nummer 1, goed voor 121.990.000 euro, is staatsbedrijf ProRail. Het geld is bedoeld voor een nieuw beveiligingssysteem op het spoor.

Op nummer 2 staat de Stichting Nederlandse Wetenschappelijke Onderzoeksinstituten. Deze NWO kreeg 95.736.781 euro. Het geld gaat naar vier projecten. Het meeste is voor onderzoek naar het gebruik van groene waterstof.

Sanering varkenshouderij

Nummer 3 is de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten. De uitkering van 70.815.087 euro is bedoeld voor het programma natuur. Dat is de hele toelichting.

Het ministerie van Defensie staat op nummer 7 met 52.006.526 euro voor een nieuw IT-systeem. De varkenshouderij in Moergestel, nummer 45, ontvangt 9.751.581 euro als subsidie voor de sanering van de varkenshouderij.

En zo zijn er nog 95 miljoenenkanjers.

Rondpompen

Laat even op u inwerken wat hier gebeurt. Kijk naar de nummer 1. Nederland financiert een investering van staatsbedrijf ProRail. Dat geld is afkomstig van het Herstel en Veerkrachtfonds. Dat fonds krijgt op zijn beurt zijn geld van de Europese Commissie. De Commissie leent zelf het geld op de internationale kapitaalmarkt door obligaties uit te geven.

Dat doet de Commissie onder garantie van de lidstaten van de EU, waaronder Nederland die het hoogst haalbare rapportcijfer voor financiële soliditeit heeft. Een zogeheten AAA-rating. Verschillende andere landen kunnen daar niet aan tippen. Het Herstel en Veerkrachtfonds verstrekt een deel van de financiering als lening en een deel als gift.

Tegenvaller

De Europese Commissie mag dan euro-Sint zijn, het fonds is niet gratis. De Europese Rekenkamer hekelde onlangs in een daverend kritische analyse het fonds zelf én waarschuwde voor extra kosten. Het fonds kent namelijk geen prestatiecriteria. Simpel gezegd: niemand weet of je waar voor je honderden miljarden krijgt.

Tweede kritiekpunt: de kosten. De eerste obligaties zijn nog uitgegeven tegen een lage rente. Inmiddels is de rente rap gestegen, dus de rentebetalingen worden ook hoger.

Verder moeten de obligaties ook weer een keer worden afgelost. Hoe? Door belastingheffing op Europese of nationale schaal.

Nog meer fondsen?

De analyse en de kritiek van de Europese Rekenkamer zijn extra relevant omdat in Brussel graag nieuwe fondsen worden bedacht en opgezet. Voor extra Europese investeringen in defensie bijvoorbeeld.

Maar afgezien van het prijskaartje is er de geldstroom zelf: het is rondpompen van geld op Europese schaal. Als de Nederlandse projecten zo nuttig zijn voor herstel en veerkracht, waarom financiert Nederland dat dan niet zelf, zonder de rompslomp en

de omweg naar Brussel en terug? Als Nederland, net als Brussel, het geld zou lenen op de internationale kapitaalmarkt zijn we ook nog eens goedkoper uit.

Daarom is niet alleen relevant welke organisatie het meeste geld uit het fonds incasseert, maar ook wat het karakter van de ontvanger is. En dan zie je verrassende ontvangers opduiken.

Zo is er een organisatie die onder drie verschillende, maar gemakkelijk herleidbare namen op de lijst staat en ook nog eens geld ontvangt via diverse andere top-100 ontvangers. De ontvanger heet Quantum Delta NL. Alles bij elkaar gaat het om 189 miljoen euro.

Quantum Delta wil van Nederland het Silicon Valley van de kwantumtechnologie maken en stimuleert onderzoek, innovatie en het starten van nieuwe bedrijven, bijvoorbeeld vanuit universiteiten en hogescholen. Tussen de overheidsinstellingen in de top-100 doet het innovatiebeluste Quantum Delta de naam van het Herstel en Veerkrachtfonds in elk geval eer aan. Maar hoe levensvatbaar op langere termijn is een hightech-belofte die met publiek geld wordt gefinancierd? Privaat geld moet de kar trekken.

Gemeenten

Wat het meest verrast is de top-100. Het merendeel van de ontvangers zijn ministeries, staatsbedrijven, andere overheidsorganisaties en 43 gemeenten. De rijksoverheid financiert via Brussel lagere overheden. Hoe verzin je het. Samen ontvangen de gemeenten meer dan 566 miljoen euro. Veruit het meeste geld is bestemd voor een doel dat omschreven wordt met één woord: 'woningbouwimpuls'.

Hier dringt de vraag van de Europese Rekenkamer zich wel heel pregnant op: wat krijgt de Nederlandse burger voor dat geld?

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? **Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!**